

Kulatý stůl
Praha, 15. 3. 2012

Participace starších osob na trhu práce podle dat VŠPS

Ondřej Nývlt, ČSÚ
Marta Petráňová, ČSÚ
Ivana Dubcová, ČSÚ

- Základní pohled na budoucí vývoj počtu osob dle věku v ČR – navazuje na předchozí kulatý stůl
 - Zastoupení osob ve starším věku a jejich participace na trhu práce i ve srovnání s EU27
-
- Legislativní rámec důchodového systému v ČR a okolních zemích
 - Postavení starobních důchodců v kontextu celkové zaměstnanosti
 - Odlišnosti v zaměstnanosti starobních důchodců v ČR a okolních zemích

POPULACE CELKEM

STAROBNÍ DŮCHODCI

PROJEKCE VĚKOVÉHO SLOŽENÍ OBYVATEL ČR V ZÁKLADNÍCH VĚKOVÝCH SKUPINÁCH

- Populace ČR v následujících 40 letech výrazně zestárne, a to i při kladném migračním saldu
- Počet obyvatel ve věku 65 a více let se více než zdvojnásobí, na významu budou nabývat zejména nejstarší věkové skupiny

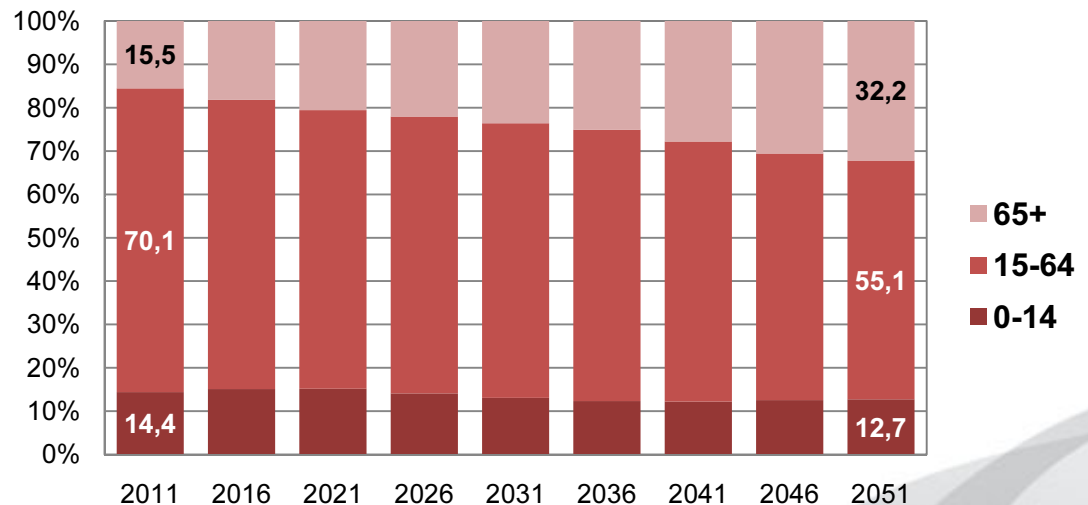
Obyvatelstvo ve věku 65 a více let

Pohlaví	2011		2051	
	v tis.	v %	v tis.	v %
Muži	658,2	40,2	1 565,1	46,2
Ženy	977,6	59,8	1 825,2	53,8
Celkem	1 635,8	100,0	3 390,3	100,0

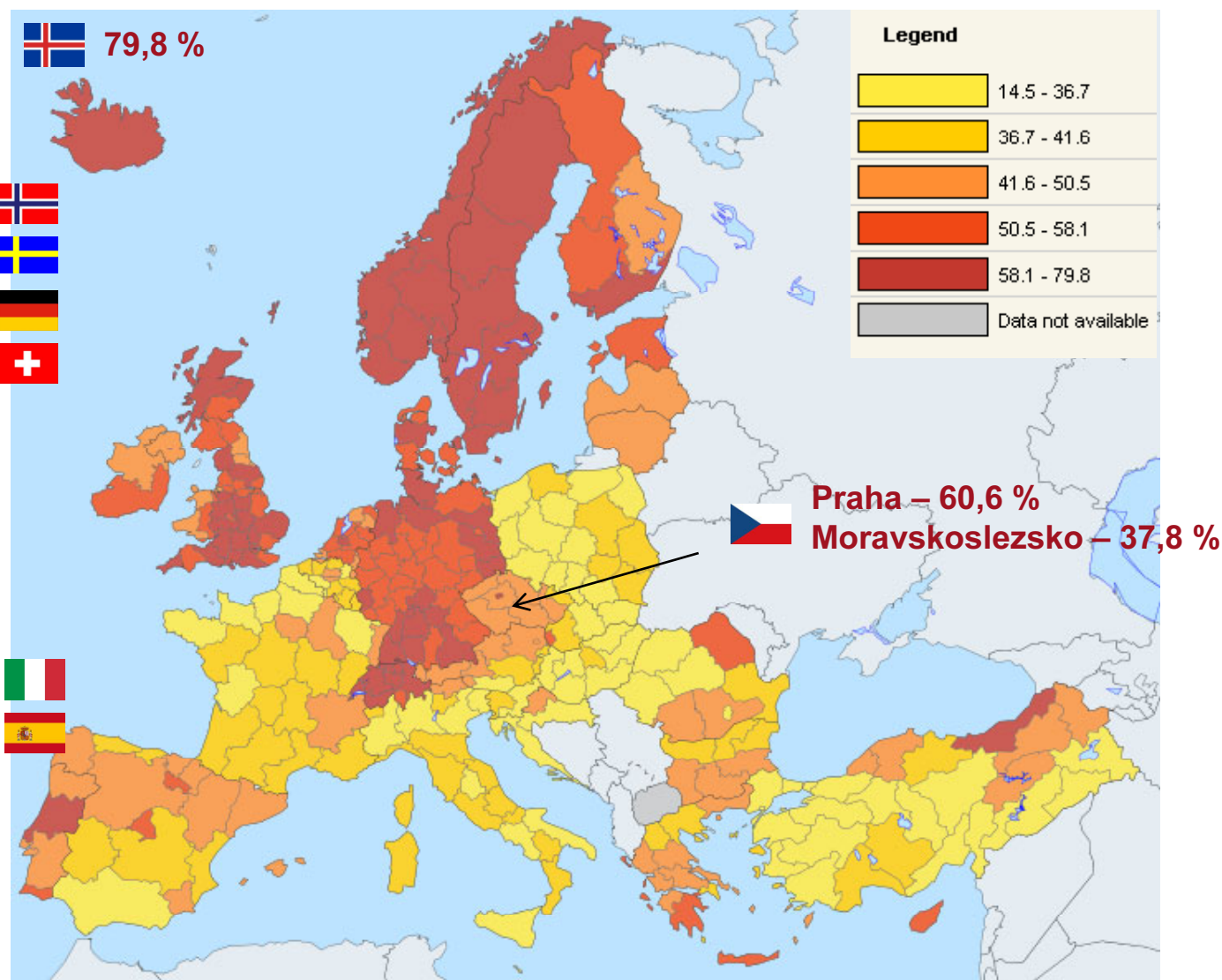
Pozn.: Střední varianta projekce

Zdroj: Stárnutí obyvatelstva – aktualizace projekce ČSÚ 2009, Kulatý stůl 31.1.2012

Vývoj věkového složení obyvatel ČR

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI OSOB VE VĚKU 55-64 LET, NUTS 2, 2010

Státy s vyšším věkem odchodu do důchodu a vysokým podílem částečných úvazků, ale i vysokou mírou zaměstnanosti osob ve věku do 30 let

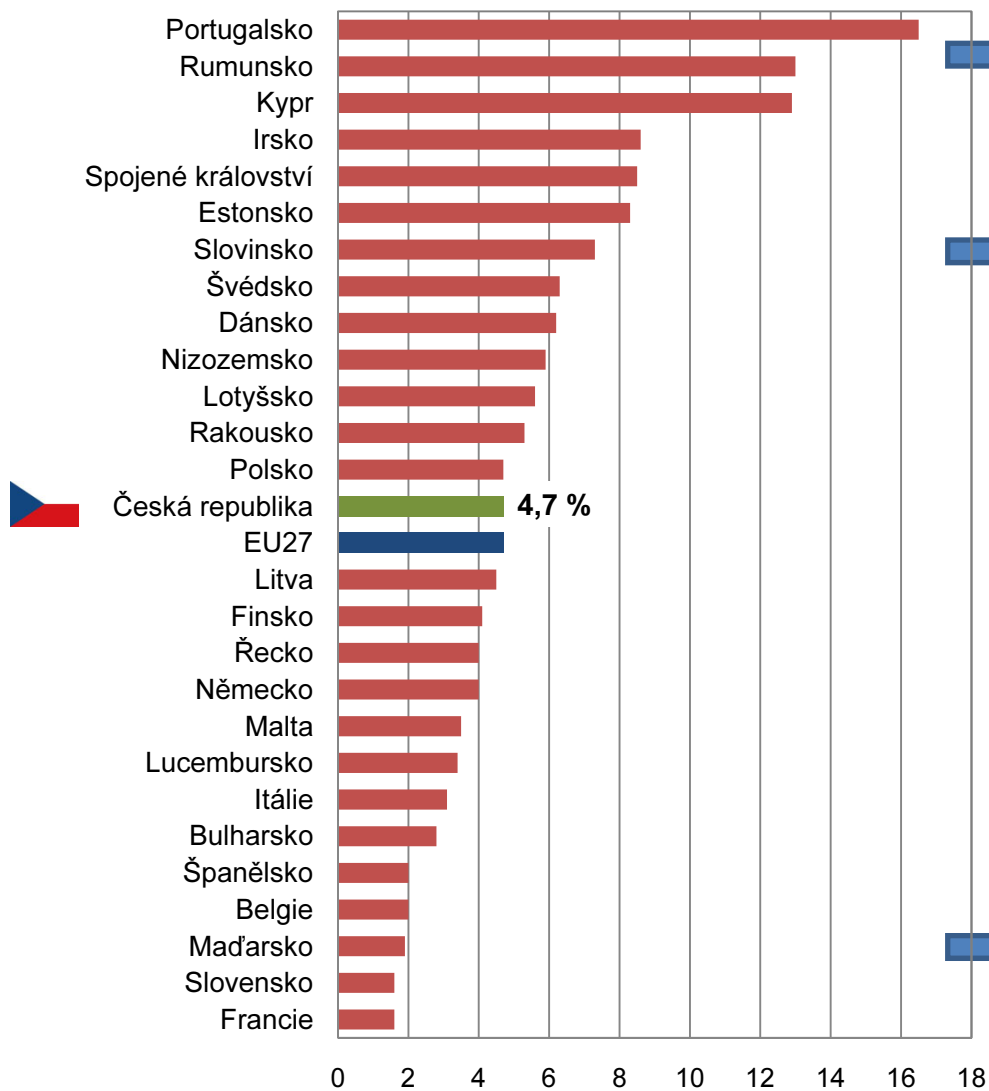
Vysoký věk odchodu do důchodu, přitom nízká zaměstnanost ve věku 55-64 let, velmi nízká zaměstnanost osob ve věku do 30 let

Zdroj: EU-LFS

Zaměstnanost osob v této věkové kategorii je závislá především na hranici věku odchodu do důchodu

ZAMĚSTNANOST OSOB VE VĚKU 65 A VÍCE LET, 2010

Rumunsko, Portugalsko – dominantní postavení zemědělského sektoru

Severské státy, Irsko, Velká Británie – vysoký podíl osob zaměstnaných ve službách sociální a zdravotní péče

Země s obecně nízkou úrovní zaměstnanosti

Zdroj: EU-LFS

Míra zaměstnanosti osob ve věku 65+ let (v %)

PRŮMĚRNÝ POČET DŮCHODCŮ V ČR PODLE VŠPS V ROCE 2011

Vybrané typy důchodu	Celkem (v tis.)	Počet zaměstnaných (v tis.)	Míra zaměstnanosti (v %)
Důchodci ve starobním důchodu	2 351,0	156,6	6,7
Plně invalidní důchodci	237,0	10,6	4,5
Částečně invalidní důchodci	148,5	72,3	48,7

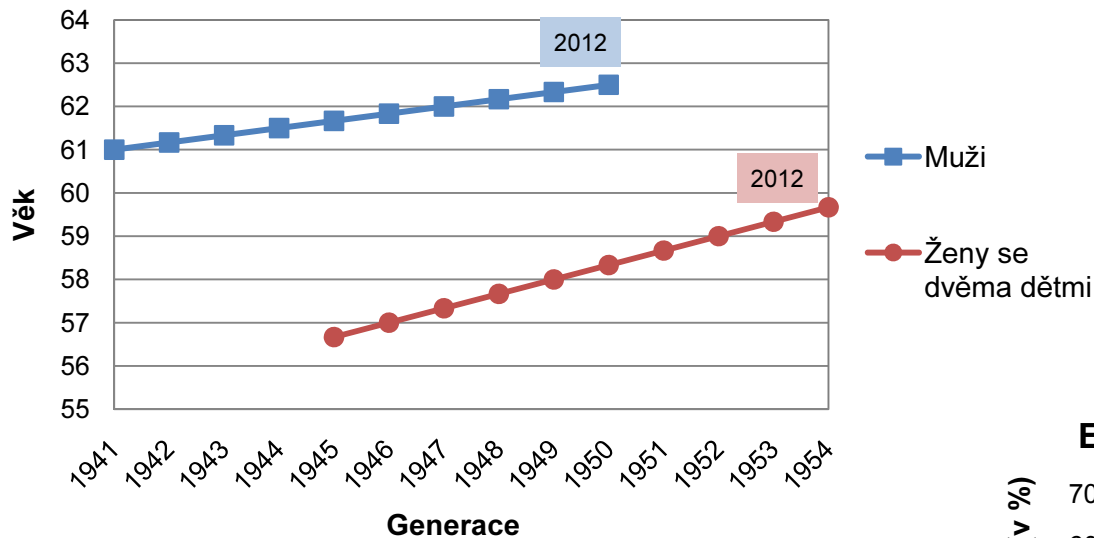
Pozn.: Počty starobních důchodců podle VŠPS korespondují s úplnou evidencí ČSSZ (2011 – 2 340,1 tis. starobních důchodců)

Zdroj: ČSÚ-VŠPS

- Téměř polovina osob s částečným invalidním důchodem pracuje, z plně invalidních pouze každý dvacátý
- Nejpočetnější kategorii tvoří důchodci ve starobním důchodu, z nichž 6,7 % osob zároveň pracuje

POROVNÁNÍ EKONOMICKÉ AKTIVITY A HRANICE VĚKU ODCHODU DO DŮCHODU OD ROKU 2002

Vývoj věku odchodu do řádného starobního důchodu dle platné legislativy

Zdroj: MPSV

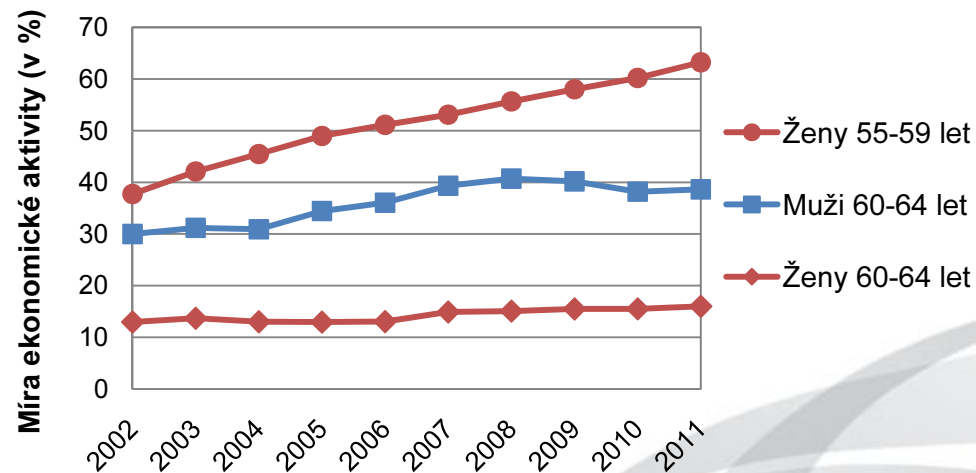

Ženy narozené po roce 1974 budou podle současné legislativy odcházet do důchodu ve stejném věku jako muži – po roce 2040

Ekonomická aktivita mužů ve věku 60-64 let spíše reagovala na ekonomický vývoj než na zvyšující se věk odchodu do důchodu

Ekonomická aktivita osob ve starším věku

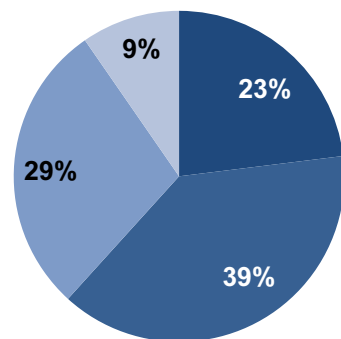

Zdroj: ČSÚ-VŠPS

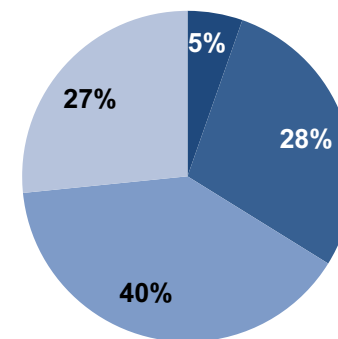
VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA STAROBNÍCH DŮCHODCŮ A PRACUJÍCÍCH STAROBNÍCH DŮCHODCŮ V ČR, 2011

- Zaměstnanost starobních důchodců je v ČR značně ovlivněna stupněm dosaženého vzdělání
- Ve skupině osob se základním vzděláním pracoval pouze každý padesátý starobní důchodce, ve skupině vysokoškolsky vzdělaných osob pracoval už každý pátý starobní důchodce

Starobní důchodci

Pracující starobní důchodci

Zdroj: ČSÚ-VŠPS

PRACUJÍCÍ STAROBNÍ DŮCHODCI A ZAMĚSTNANÍ PODLE PROFESÍ A ODVĚTVÍ VE VĚKU 15 LET A VÍCE, 2011

- Téměř polovina starobních důchodců pracuje na částečný úvazek, zatímco z celkového počtu zaměstnaných pracuje na částečný úvazek pouze 5,5 % obyvatel

**Klasifikace zaměstnání
(CZ-ISCO) v %**

Vybrané třídy CZ-ISCO	Pracující starobní důchodci	Zaměstnaní celkem
Řemeslníci a opraváři	9,3	17,7
Obsluha strojů a zařízení	5,8	13,8
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	11,3	5,4
Specialisté	19,6	12,7
Ostatní	54,0	50,4
Celkem	100,0	100,0

Zdroj: ČSÚ-VŠPS

**Klasifikace ekonomických činností
(CZ-NACE) v %**

Vybrané sekce CZ-NACE	Pracující starobní důchodci	Zaměstnaní celkem
C-Zpracovatelský průmysl	14,1	26,4
F-Stavebnictví	5,3	8,8
M-Profesní, vědecké a technické činnosti	10,9	4,1
P-Vzdělávání	9,5	6,1
Q-Zdravotní a sociální péče	9,8	6,7
Ostatní	64,2	58,3
Celkem	100,0	100,0

VĚK ODCHODU DO STAROBNÍHO DŮCHODU V ČR A SOUSEDNÍCH ZEMÍCH, 2012–2030

Rok	Pohlaví	 ČR	 Slovensko	 Polsko	 Německo	 Rakousko
2012	muži	62	62	65	67	65
	ženy	57-61	56-60	60	65	60
2020	muži	63	62	65	67	65
	ženy	59-63	60-61	60	66	60
2030	muži	65	-	65	67	65
	ženy	62-65	-	60	67	64

Výchova dětí	ženy	ano (do roku 2041)	ano (do roku 2024)	ne	ne	ne
Předčasný důchod	muži	až 5 let dříve	až 2 roky dříve	až 5 let dříve	až 5 let dříve	až 3 roky dříve
	ženy	až 5 let dříve	až 2 roky dříve	až 5 let dříve	až 5 let dříve	až 3 roky dříve

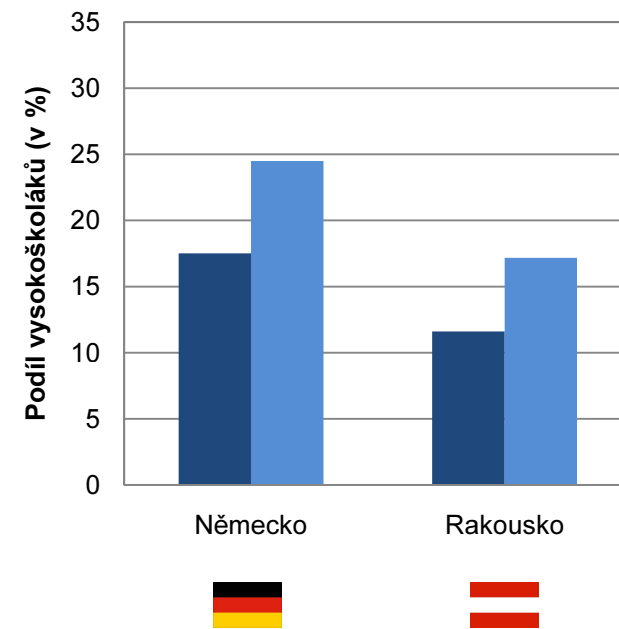
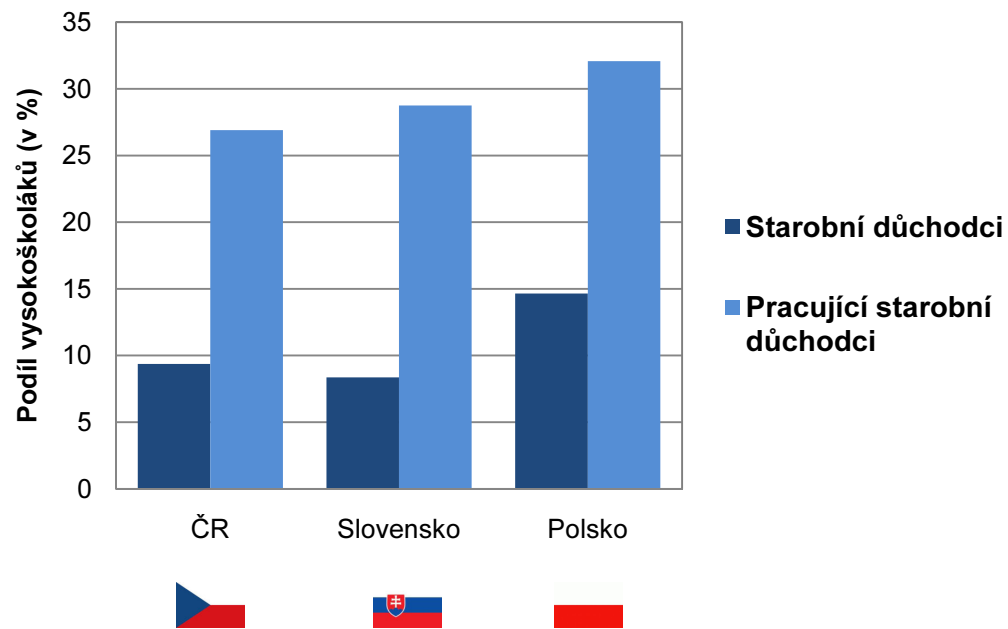
Pozn. 1: Jen při splnění podmínek, především zaplacení sociálního pojištění

Pozn. 2: Existují výjimky odchodu do důchodu dříve pro těžší povolání – horníci apod.

Zdroj: European Commission

ZAMĚSTNANOST STAROBNÍCH DŮCHODCŮ S VŠ VZDĚLÁNÍM V ČR A SOUSEDNÍCH ZEMÍCH, 2010

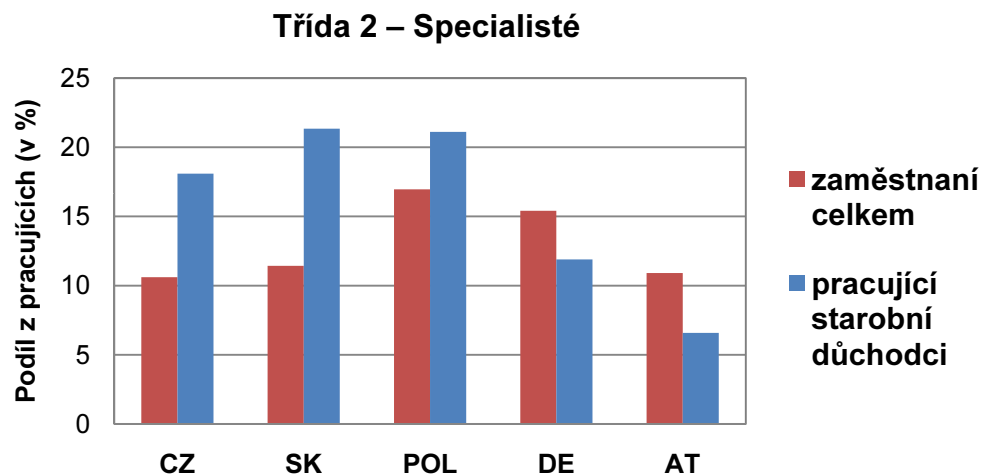
- Zatímco u nás a na Slovensku pracují ve starobním důchodu zejména osoby s vysokoškolským vzděláním, v Německu a Rakousku nemá vzdělání zásadní vliv

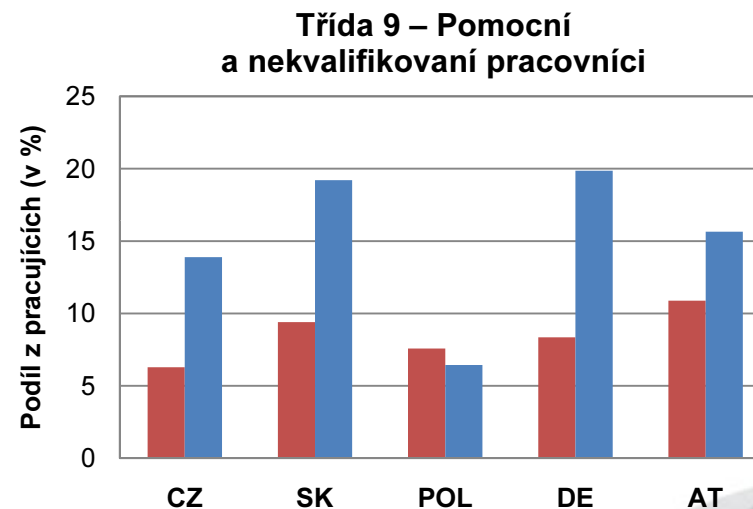
Zdroj: LFS uvedených států

ZASTOUPENÍ VYBRANÝCH TŘÍD ZAMĚSTNÁNÍ V ČR A SOUSEDNÍCH ZEMÍCH, 2010

- V ČR, SR a Polsku jsou starobní důchodci ve srovnání s Německem a Rakouskem významněji zastoupeni ve vysoce kvalifikovaných profesích
- S výjimkou Polska starobní důchodci obsazují ve vyšší míře nekvalifikované pozice, v ČR a SR i s vyšším stupněm vzdělání, než je základní

Zdroj: LFS uvedených států

PODNĚTY K TÉMATU REZERVY NA TRHU PRÁCE A JEHO BUDOUCNOST

- Demografický vývoj přinese postupné zvyšování relativního podílu počtu starších osob v populaci
- V budoucnu se bude zvyšovat intenzita zaměstnanosti starších osob přinejmenším z důvodu zvyšování věku odchodu do důchodu
- Postavení starších osob i pracujících starobních důchodců je na trhu práce specifické (vyšší podíl částečných úvazků, na jedné straně kvalifikované pozice, na straně druhé nekvalifikované)
- Vládní politika a personální politika firem (age management) by měly na tato specifika reagovat

Děkujeme za pozornost

Ondřej Nývlt

tel.: 274 054 069, e-mail: ondrej.nyvlt@czso.cz

Marta Petráňová

tel.: 274 054 357, e-mail: marta.petranova@czso.cz

Ivana Dubcová

tel.: 274 052 352, e-mail: ivana.dubcova@czso.cz

Oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí